

21. Oikeusaputoimisto

Kertomus Helsingin kaupungin oikeusaputoimiston toiminnasta v. 1949 sisälsi seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto valitsi kokouksessaan joulukuun 15 p:nä 1948 oikeusapulautakuntaan kertomusvuodeksi puheenjohtajaksi oikeusneuvos G. F. Nyberghin ja jäseniksi liittosihteeri T. A. Sumun, varatuomari E. I. Sahlanin, filosofian maisteri E. A. Aleniuksen ja hovioikeudenauskultantti L. P. Sauraman. Jäsenistään valitsi¹⁾ oikeusapulautakunta kokouksessaan varapuheenjohtajakseen liittosihteeri Sumun. Kaupunginhallituksen valitsemana edustajana oikeusapulautakunnassa oli kertomusvuonna päätoimittaja L. E. Aho.

Oikeusapulautakunnalla oli vuoden kuluessa 4 kokousta. Kokouksissa käsiteltiin pääasiassa juoksevia asioita.

Oikeusavustajana kuluneena vuonna oli edelleen varatuomari Y. J. E. Hämesalo ja apulaisoikeusavustajana varatuomari S. M. K. Korpela. Toimistoapulaisena oli rouva A. S. Lindegrén. Kesälomasijaisina toimivat lakitieteen lisensiaatti V. Korhonen ja lainopin ylioppilas M. Hämesalo sekä neiti O. Wikberg.

Talousarvion mukaan olivat oikeusaputoimiston menot v. 1948 861 956 mk ja kuluneena vuonna 1 241 661 mk. Määrärahat eivät kertomusvuonna riittäneet, vaan niitä oli pakko ylittää jonkun verran; ylityksiä varten myönnettiin sittemmin lisämäärärahat.

Oikeusaputoimiston toiminta kertomusvuonna jatkui ohjesäännön mukaisesti samaan tapaan kuin edellisenäkin vuonna. Suullisia neuvotteluja oli huomattavasti enemmän. Toimeksiantoja saatiin Tampereen ja Lahden oikeusaputoimistoilta sekä Vaasan ja Turun kaupunkien oikeusavustajilta. Myös Ruotsista Tukholman läänin ja Tukholman kaupungin sekä Västmanlandin läänin oikeusaputoimistoilta saatiin muutamia juttuja hoidettavaksi.

Rekisteröityjen asioiden luku oli kertomusvuonna 1 390 oltuaan edellisenä vuonna 1 429. Suurimman asiaryhmän muodostivat edelleen työ- ja palkkariidat. Ne lisääntyivät huomattavasti edelliseen vuoteen verraten. Niistä kuitenkin saatiin suurin osa sovinnolla ilman oikeudenkäyntiä järjestettyä. Veroasiat myöskin jonkun verran lisääntyivät. Avioeroasiat sitä vastoin hiukan vähenivät, mutta vähennys oli vain näennäinen. Joulukuun 1 p:nä 1948 voimaan astunut avioliittolain muutos toi lakiimme asumuserosäännösten. Asumuserojuttuja, jotka olivat valmistelua lopullista avioeroa varten, pantiin kertomusvuonna vireille 29. Nämä jutut yhdessä varsinaisten avioeroasiain kanssa ylittivät edellisen vuoden avioerojuttujen luvun. Jäljempänä olevat numerotiedot valaisevat lähemmin oikeusaputoimiston toimintaa kertomusvuonna.

Käyntien luku oli vuoden aikana 11 164 niiden ollessa v. 1948 10 318, v. 1947 10 383 ja v. 1946 11 054.

¹⁾ Oik. apulk. 19 p. tammik. 1 §.

Eri kuukausien osalle käynnit jakautuivat seuraavasti:

Kuukausi	Käyntejä			Kuukausi	Käyntejä		
	Vastaan- ottopäiviä	kaikkiaan	päivää kohden		Vastaan- ottopäiviä	kaikkiaan	päivää kohden
Tammikuu	24	905	37.7	Heinäkuu	26	913	35.1
Helmikuu	24	932	38.9	Elokuu	27	954	35.3
Maaliskuu	26	959	36.9	Syyskuu	26	993	38.2
Huhtikuu	23	898	39.0	Lokakuu	26	1 021	39.3
Toukokuu	25	981	39.2	Marraskuu	26	912	35.0
Kesäkuu	23	880	38.3	Joulukuu	25	816	32.6
				Yhteensä	301	11 164	37.1

Kuten edellä olevasta taulukosta ilmenee, oli oikeusaputoimisto vuoden kuluessa avoinna 301 päivänä. Käyntien luku päivää kohden oli siis 37.1 niiden ollessa v. 1948 33.9 ja v. 1947 34.6.

Käyntien suurin luku samana päivänä oli 51, pienin 1.

Alempana olevat tilastotiedot osoittavat rekisteröityjen asioiden luvun ja rekisteröityjen asiakkaiden säädyn, ammatin ym. niissä asioissa, joissa toimisto ryhtyi oikeudenkäyntiin, kirjallisiin tehtäviin tai pitempiin suullisiin neuvotteluihin. Vuoden kuluessa tulleita asioita oli 1 377 ja edelliseltä vuodelta siirtyneitä 13, yhteensä 1 390. Kirjallisten toimituskirjain luku oli 1 574 ja näistä hakemuskirjoja 565.

Rekisteröityjen asiakkaiden luku ja ammattiala näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

	Mp.	Np.	Yht.
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	4	—	4
Palstatilallisia	5	—	5
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	31	92	123
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	13	55	68
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	235	145	380
Muita työntekijöitä	103	85	188
Merimiehiä ja kalastajia	3	—	3
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	17	—	17
Yksityisten palvelijoita	—	75	75
Muun elinkeinon harjoittajia	3	15	18
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia	1	380	381
Yhteensä	415	847	1 262

Vuoden aikana käsiteltyjen juttujen ja asiain ryhmittäminen laatunsa mukaan selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Velvoiteoikeuteen kuuluvia asioita:		Yleisiä veroja koskevia asioita.....	184
vuokrasaattavia	26	Holhousasioita	19
työ- ja palkkariitoja	376	Tiedusteluja, hakemuksia, valituksia ym.	163
muita saamisoikeuksia koskevia asioita	74	Vähäpätöisiä rikosasioita	21
Esineoikeuteen kuuluvia asioita	13	Toimeksiantoja	7
Perheoikeuteen kuuluvia asioita:		Sotilasavustuksia ja huoltoeläkkeitä koskevia asioita.....	7
asumuserojuttuja	29	Tapaturma-asioita	49
avioerojuttuja	165	Huoneenvuokra-asioita.....	114
avoliittoriitoja	26	Lapsen sukuasemaa koskevia asioita	1
perheen elatusasioita	57	Yhteensä	1 390
kuolleeksi julistamisia	5		
Perintöoikeuteen kuuluvia asioita	39		
Testamenttioikeuteen kuuluvia asioita	15		

Vireille pannuista jutuista ja asioista tuli, mikäli oikeusaputoimiston toimenpiteistä riippui, vuoden aikana lopullisesti ratkaistuiksi ja kirjoista poistetuiksi 1 372, kuten näkyy seuraavista luvuista:

Sopimalla ratkaistu	424	Annettu eri viranomaisille	565
Oikeudenkäynnillä ratkaistu	214	Juttuja, joissa toimisto otti haasteen,	
Erinäisistä syistä jätetty sillensä	126	mutta ei ajanut loppuun	43
		Yhteensä	1 372

Edellä mainitut eri virastoille jätetyt 565 asiaa, joihin ei sisälly Helsingin raastuvan-oikeuteen ja muualle otettuja haasteita, jakautuivat eri viranomaisten kesken seuraavasti:

Tasavallan presidentti	18	lastensuojelulautakunta	1
Korkein oikeus	12	ensimmäinen kaupunginvouti	5
Korkein hallinto-oikeus	13	sairaalamautakunta	1
Valtiovarainministeriö	40	verovirasto	4
Puolustusministeriö	5	evankelisuterilaisten seurakuntain	
Maatalousministeriö	2	kirkkohallintokunta	5
Sisäasiainministeriö	3	Turun hovioikeus	22
Ulkoasiainministeriö	1	Itä-Suomen »	1
Kauppa- ja teollisuusministeriö	1	Vakuutusosikeus	26
Kululaitosten ja yleisten töiden		Valtion tapaturmatoimisto	20
ministeriö	4	Rautatiehallitus	2
Sosiaaliministeriö	9	Posti- ja lennätinhallitus	1
Uudenmaan lääninhallitus	83	Sotaeläkekomitea	5
Uudenmaan läänin valtion verojen		Kansaneläkelaitoksen lisätty hallitus	10
tarkastuslautakunta	36	Arvioimistarkastuslautakunta	2
Turun ja Porin läänin lääninhallitus	3	Kotkan kaupunginhallitus	1
Hämeen » »	7	Wärtsilä-yhtymä	1
Vaasan » »	3	Varsinais-Suomen maanviljelysseura ..	1
Kuopion » »	4	Helsingin tuomiokunnan tuomari	1
Mikkelin » »	3	Tuusulan » »	1
Oulun » »	1	Lohjan » »	1
Helsingin kaupungin:		Rantasalmen » »	1
kaupunginhallitus	38	Lempäälän » »	1
maistraatti	20	Kymin » »	1
raastuvanoikeus	31	Helsingin ym. pitäjän kärjäkunnan	
tutkijalautakunta	4	kihlakunnanoikeus	1
huoneenvuokralautakunta	67	Kuopion, Vehmersalmen ym. pitäjän	
vuokrantarkastuslautakunta	41	kärjäkunnan kihlakunnanoikeus ...	1
		Yhteensä	565

Se seikka, että 126 asiaa jätettiin sillensä, johtui samoin kuin edellisinäkin vuosina osaksi siitä, etteivät oikeudenetsijät, sen jälkeen kun oikeusaputoimisto oli ryhtynyt ensimmäiseen toimenpiteeseen eikä sovintotietä päästy tulokseen, enää jatkaneet asiaansa, osaksi siksi, että ei ollut toiveita voittoa asiaa oikeudenkäynnillä, sekä myöskin sen tähden, että avunhakijat joko eivät tahtoneet tai eivät voineet esittää asian edelleen ajami- seen tarvittavaa varattomuustodistusta.

Syynä siihen, että toimisto ei ajanut perille 43 asiaa, joissa haaste jo oli otettu, oli osittain siksi, että haaste oli otettu Helsingin ulkopuolella oleviin tuomioistuimiin, joissa toimiston virkamiesten ei tarvinnut avustaa asianomaisia, ja osittain, ettei vastaajia oltu haasteella tavattu tai että asia ennen oikeuden istuntoa oli järjestetty.

Oikeudenkäyntiin ryhdyttiin vuoden aikana 275 asiassa. Näistä ajoi toimisto vuoden kuluessa loppuun 214 asiaa, joista voitettiin 210 ja hävittiin 4 asiaa. Helsingin raastuvan-oikeudessa esiinnyttiin vuoden kuluessa toimiston puolesta 348 kertaa 191 päivänä.